

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการขาดเรียน และการออกกลางคันของนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย และเปรียบเทียบสาเหตุเหล่านั้น ความความคิดเห็นของครูประจำชั้น นักเรียนและผู้ปกครอง

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครูประจำชั้นประเภทที่หนึ่งถึงหกจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่ตั้งอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย จำนวน ๔๕ คน นักเรียนที่ขาดเรียน และนักเรียนที่ออกกลางคันจากโรงเรียนเหล่านั้น กลุ่มละ ๓๐ คน และผู้ปกครองอีก ๖๐ คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้มีสองชนิด คือ แบบสอบถามที่ใช้สำหรับครูประจำชั้นทั้งหมด ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบสัมภาษณ์ที่ใช้สำหรับครูประจำชั้นที่สุ่มออกมาจากกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓๐ คน นักเรียนที่ขาดเรียน นักเรียนที่ออกกลางคันและผู้ปกครองของนักเรียน เป็นแบบสัมภาษณ์แบบโครงสร้างแน่นอน (Structured Interview) ทั้งแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ มีข้อความที่ถามถึงสาเหตุของการขาดเรียนและสาเหตุของการออกกลางคัน จำนวน ๒๔ ข้อ คำถามเหล่านี้สามารถจำแนกออกเป็นสาเหตุใหญ่ ๆ ได้ ๓ ด้าน คือ สาเหตุอันเนื่องมาจากสภาพครอบครัว (ข้อ ๑ - ๘) สาเหตุอันเนื่องมาจากสภาพส่วนตัว

(ข้อ ๔ - ๒๖) และสาขาทันตกรรมมาจากสภาพทางโรงเรียน (ข้อ ๒๗ - ๒๘) ตอนสุดท้าย มีคำถามแบบปลายเปิดให้บันทึกเพิ่มเติม (Open-ended Question)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม สัมภาษณ์ครูและนักเรียนที่ขาดเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ สัมภาษณ์นักเรียนที่ออกกลางคันที่บ้านของนักเรียน บริเวณสนามกีฬา และศูนย์เยาวชน และสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง ๒ กลุ่มที่บ้าน หรือที่ทำงานด้วยตนเอง ทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่วิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์/ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical package for the Social Sciences) วิธีการทางสถิติที่ใช้ได้แก่ การหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความแปรปรวน

การทดสอบสมมติฐานที่ใช้ทีทดสอบ (t - test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) ตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีการของ SCHEFFE กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ .๐๑

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ปรากฏผลดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ขาดเรียนและออกกลางคัน จากคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียน และผู้ปกครองพบว่า นักเรียนทั้ง ๒ กลุ่ม ส่วนมากอาศัยอยู่ใกล้กับโรงเรียน มีพี่น้องจำนวน ๔ - ๕ คน เป็นบุตรคนกลาง ๆ และอาศัยอยู่กับบิดาและมารดา บิดาของนักเรียนเหล่านี้ส่วนมากเป็นกรรมกร มารดาของนักเรียนที่ขาดเรียนส่วนมากเป็นกรรมกรเช่นเดียวกับบิดา แต่มารดาของนักเรียนที่ออกกลางคันส่วนมากทำงานบ้าน หรือไม่ทำงานทำ บิดากับมารดาของนักเรียนเหล่านี้ส่วนมากอาศัยอยู่ด้วยกัน ส่วนคำตอบที่ได้จากความคิดเห็นของครูประจำชั้นพบว่า ครูประจำชั้นส่วนมากเห็นว่านักเรียนที่ออกกลางคัน มีเพศชายและเพศหญิงพอ ๆ กัน แต่เห็นว่านักเรียนที่ขาดเรียนส่วนมากมีเพศชายมากกว่า

เพศหญิง และครูประจำชั้นมีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากข้อเท็จจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียน และผู้ปกครองในเรื่องสถานภาพครอบครัวของนักเรียน โดยที่ครูประจำชั้นเห็นว่า บิคาภิรมารคาของนักเรียนทั้ง ๒ กลุ่ม ส่วนมากแยกกันอยู่ และเห็นว่านักเรียนเหล่านี้ส่วนมากอาศัยอยู่กับบิดาหรือมารดาเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่พบว่า บิคาภิรมารคาของนักเรียนเหล่านี้ยังอาศัยอยู่ด้วยกัน และนักเรียนส่วนมากก็อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา

๒. ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานจากคำตอบของครูประจำชั้น ซึ่งได้คำตอบมาโดยการให้ตอบแบบสอบถาม และในจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามเหล่านี้ สุ่มออกมาจำนวน ๓๐ คน เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ เพื่อต้องการจะดูแนวโน้มของคำตอบที่ได้มาโดยวิธีให้ตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์ว่าสอดคล้องกันหรือไม่

ผลของการเปรียบเทียบพบว่า คำตอบของครูประจำชั้นที่ได้มาโดยการให้ตอบแบบสอบถามและสัมภาษณ์สอดคล้อง และโน้มเอียงไปในแนวทางเดียวกันโดยตลอด นั่นคือสาเหตุของการขาดเรียน หรือการออกกลางคัน ข้อใดที่ครูประจำชั้นได้ตอบแบบสอบถามโดยเห็นว่ามีค่ามากหรือน้อยในระดับใด เมื่อให้สัมภาษณ์ก็มีความเห็นต่อสาเหตุนั้น ๆ อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน เมื่อแสดงภาพออกมาโดยใช้กราฟเส้น จึงเห็นได้ว่า กราฟที่แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยจากคำตอบที่ตอบแบบสอบถาม กับกราฟที่แสดงคะแนนเฉลี่ยจากการให้สัมภาษณ์โน้มเอียงไปในแนวทางเดียวกัน และสอดคล้องกันโดยตลอด ดังนั้นในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูประจำชั้นที่มีต่อสาเหตุการขาดเรียน และการออกกลางคันกับกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มอื่น จึงใช้เฉพาะความคิดเห็นที่ได้รับจากคำตอบแบบสอบถามไปเปรียบเทียบ

๓. ผลการจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุการขาดเรียน และการออกกลางคันตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มต่าง ๆ โดยพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ย

๓.๑ ครูประจำชั้น

ความคิดเห็นของครูประจำชั้นที่มีต่อสาเหตุการขาดเรียน อันค้ำ

ไม่สนใจการเรียนหรือสนใจน้อย บิคาบารคาหรือผู้ปกครองของนักเรียนตามใจ นักเรียน
 ของช่วยครอบครัวหารายได้ มีความประพฤติไม่เหมาะสม คงอยู่บ้านเพื่อช่วยเลี้ยงน้อง
 อ่านหนังสือไม่คอยออกและ/หรือทำเลขไม่คอยได้ เรียนไม่เก่งมีผลการเรียนไม่ดี และนักเรียน
 เมื่อหน้าการเรียน

ความคิดเห็นของครูประจำชั้นที่มีต่อสาเหตุการออกกลางคัน อันคัม

๑ - ๑๐ โคน บิคาบารคาหรือผู้ปกครองของนักเรียนขาดการเอาใจใส่ ตามใจนักเรียน
 นักเรียนไม่สนใจการเรียน หรือสนใจน้อย ของช่วยครอบครัวหารายได้ มีความประพฤติไม่
 เหมาะสม เมื่อหน้าการเรียน คบเพื่อนเกเร สบตักฆ่าชั้น อ่านหนังสือไม่คอยออกและ/หรือ
 ทำเลขไม่คอยได้ และนักเรียนคงอยู่บ้านเพื่อช่วยเลี้ยงน้อง

๓.๒ นักเรียนที่ขาดเรียนมีความคิดเห็นต่อสาเหตุที่ทำให้ขาดเรียนอันคัม

๑ - ๑๐ คัม นี้ คือ นักเรียนของช่วยครอบครัวหารายได้ อ่านหนังสือไม่คอยออกและ/หรือ
 ทำเลขไม่คอยได้ เรียนไม่เก่ง มีผลการเรียนไม่ดี บิคาบารคาหรือผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่
 นักเรียนไม่สนใจการเรียนหรือสนใจน้อย เมื่อหน้าการเรียน มีความประพฤติไม่เหมาะสม
 บางคนเป็นเด็กที่มีปัญหา แต่ครูไม่เข้าใจหรือเข้าใจน้อย เมื่อนักเรียนขาดเรียน ครูประจำชั้น
 และทางโรงเรียนขาดการติดตาม และสาเหตุเนื่องมาจากนักเรียนไม่มีคาร์ด หรือคาอาหาร
 มาโรงเรียน

๓.๓ ผู้ปกครองของนักเรียนที่ขาดเรียนมีความคิดเห็นต่อสาเหตุที่ทำให้

นักเรียนของขาดเรียน ทั้งอันคัม ๑ - ๑๐ มีคัม นี้ คือ นักเรียนของช่วยครอบครัวหารายได้
 อ่านหนังสือไม่คอยออกและ/หรือทำเลขไม่คอยได้ คบเพื่อนเกเร เรียนไม่เก่ง มีผลการเรียน
 ไม่ดี ไม่สนใจการเรียนหรือสนใจน้อย คงอยู่บ้านเพื่อช่วยเลี้ยงน้อง ไม่มีคาร์ดหรือคาอาหาร
 มาโรงเรียน สบตักฆ่าชั้นและบางคนเป็นเด็กที่มีปัญหาแต่ครูไม่เข้าใจ หรือเข้าใจน้อย
 สำหรับในอันคัม ๑๐ นี้มีคาอะแฉนเฉลี่ยเท่ากับ ๒ ข้อ คือ เมื่อนักเรียนขาดเรียน ครูประจำชั้น
 และโรงเรียนขาดการติดตามและสาเหตุอันเนื่องมาจากนักเรียนถูกลงโทษอยู่เสมอ

๓.๔ ครูประจำชั้น นักเรียนที่ขาดเรียน และผู้ปกครองรวมกันทั้ง ๓ กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อสาเหตุการขาดเรียนอันดัม ๑ - ๑๐ ดังนี้ คือ บิคมารคาหรือผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ นักเรียนต้องช่วยครอบครัวหารายได้ ไม่สนใจการเรียนหรือสนใจน้อย อ่านหนังสือไม่ค่อยออกและ/หรือทำเลขไม่ค่อยได้ คบเพื่อนเกเร เรียนไม่เก่ง มีผลการเรียนไม่ดีต้องอยู่บ้านเพื่อช่วยเลี้ยงน้อง มีความประพฤติไม่เหมาะสม บิคมารคาหรือผู้ปกครองตามใจนักเรียนและนักเรียนเบียดเบียนการเรียน

๓.๕ นักเรียนที่ออกกลางคัน มีความคิดเห็นต่อสาเหตุการออกกลางคันอันดัม ๑ - ๑๐ ดังนี้ คือ ครูประจำชั้นและโรงเรียนไม่ได้ติดตามเมื่อนักเรียนขาดเรียน นักเรียนเรียนไม่เก่ง มีผลการเรียนไม่ดี ต้องช่วยครอบครัวหารายได้ บิคมารคาหรือผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เรียน นักเรียนอ่านหนังสือไม่ค่อยออกและ/หรือทำเลขไม่ค่อยได้ ไม่มีเงินค่ารถหรือค่าอาหารมาโรงเรียน อยากทำงานมากกว่าอยากเรียนหนังสือ เบียดเบียนการเรียน บิคมารคาหรือผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ และนักเรียนสอบตกซ้ำชั้น

๓.๖ ผู้ปกครองของนักเรียนที่ออกกลางคันมีความคิดเห็นต่อสาเหตุการออกกลางคัน อันดัม ๑ - ๑๐ ดังนี้ คือ ครูประจำชั้นและโรงเรียนไม่ได้ติดตามเมื่อนักเรียนขาดเรียน นักเรียนต้องช่วยครอบครัวหารายได้ เรียนไม่เก่งมีผลการเรียนไม่ดี อ่านหนังสือไม่ค่อยออกและ/หรือทำเลขไม่ค่อยได้ คบเพื่อนเกเร มีความประพฤติไม่เหมาะสม ไม่สนใจการเรียนหรือสนใจน้อย เป็นเด็กที่มีปัญหาแต่ครูไม่เข้าใจหรือเข้าใจน้อย ถูกครูลงโทษอยู่เสมอ และต้องอยู่บ้านเพื่อช่วยเลี้ยงน้อง

๓.๗ ครูประจำชั้น นักเรียนที่ออกกลางคัน และผู้ปกครองรวมกันทั้ง ๓ กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อสาเหตุการออกกลางคัน อันดัม ๑ - ๑๐ ดังนี้ คือ นักเรียนต้องช่วยครอบครัวหารายได้ บิคมารคาหรือผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ เรียนไม่เก่ง มีผลการเรียนไม่ดี อ่านหนังสือไม่ค่อยออกและ/หรือทำเลขไม่ค่อยได้ ไม่สนใจการเรียนหรือสนใจน้อย มีความประพฤติไม่เหมาะสม เบียดเบียนการเรียน คบเพื่อนเกเร ครูประจำชั้นและโรงเรียนไม่ได้ติดตามเมื่อนักเรียนขาดเรียน และบิคมารคาหรือผู้ปกครองตามใจนักเรียน

๔. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีต่อสาเหตุการขาดเรียนและการออกกลางคัน ปรากฏผลดังนี้

๔.๑ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูประจำชั้นที่มีต่อสาเหตุการขาดเรียนและการออกกลางคัน พบว่า

๔.๑.๑ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายข้อ ปรากฏว่า ครูประจำชั้นมีความคิดเห็นต่อสาเหตุการขาดเรียน และการออกกลางคันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ๒ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๕ "นักเรียนมาอยู่เสมอ" และข้อ ๒๒ "นักเรียนเป็นเด็กที่มีปัญหาแต่ครูไม่เข้าใจปัญหาเหล่านั้น หรือเข้าใจน้อย" และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ ๒ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๒ "นักเรียนต้องอยู่บ้านเพื่อขายเลี้ยงน้อง" ข้อ ๗ "นักเรียนต้องย้ายที่อยู่ใหม่ตามครอบครัว" ข้อ ๑๐ "นักเรียนคบเพื่อนเกเร" ข้อ ๑๓ "นักเรียนเมื่อหน้าการเรียน" ข้อ ๑๔ "นักเรียนสอบตกซ้ำชั้น" และข้อ ๒๐ "นักเรียนเป็นผู้ที่มีอายุมากกว่าเพื่อน ๆ ในชั้นเดียวกัน"

๔.๑.๒ เมื่อเปรียบเทียบรวมทั้งหมด ทั้ง ๒๔ ข้อ ปรากฏว่า ครูประจำชั้นมีความคิดเห็นต่อสาเหตุการขาดเรียนและการออกกลางคันไม่แตกต่างกัน

๔.๑.๓ เมื่อเปรียบเทียบโดยแยกสภาพของสาเหตุออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) สาเหตุจากสภาพครอบครัว (ข้อ ๑ - ๘) ๒) สาเหตุจากสภาพส่วนตัว (ข้อ ๙ - ๒๐) และ ๓) สาเหตุจากสภาพทางโรงเรียน (ข้อ ๒๑ - ๒๔) ปรากฏว่า ครูประจำชั้นมีความคิดเห็นต่อสาเหตุการขาดเรียนและการออกกลางคันทั้ง ๓ ด้านไม่แตกต่างกัน

๔.๒ ผลการเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของครูประจำชั้น นักเรียนที่ขาดเรียนและผู้ปกครอง ที่มีต่อสาเหตุการขาดเรียนพบว่า

๔.๒.๑ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสาเหตุการขาดเรียน ด้านสภาพครอบครัว (ข้อ ๑ - ๘) ด้านสภาพส่วนตัว (ข้อ ๙ - ๒๐) และสภาพทุกด้านรวมกัน (ข้อ ๑ - ๒๔) ปรากฏว่า ครูประจำชั้นมีความคิดเห็นแตกต่างจากนักเรียนและผู้ปกครอง

ผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนนักเรียนที่ขาดเรียนกับผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๔.๒.๒ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสาเหตุการขาดเรียนด้านสภาพทางโรงเรียน (ข้อ ๒๑ - ๒๔) ปรากฏว่า ความคิดเห็นระหว่างครูประจำชั้น นักเรียนที่ขาดเรียนและผู้ปกครองไม่มีความแตกต่างกัน

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของครูประจำชั้น นักเรียนที่ออกกลางคันและผู้ปกครองที่มีต่อสาเหตุการออกกลางคัน พบว่า

๔.๓.๑ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสาเหตุการออกกลางคันด้านสภาพครอบครัว (ข้อ ๑ - ๔) ด้านสภาพส่วนตัว (ข้อ ๕ - ๒๐) และสภาพภูมิกันรวมกัน (ข้อ ๑ - ๒๔) ปรากฏว่าครูประจำชั้นมีความคิดเห็นแตกต่างจากนักเรียนที่ออกกลางคัน และผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ส่วนนักเรียนที่ออกกลางคันกับผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

๔.๓.๒ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสาเหตุการออกกลางคันด้านสภาพทางโรงเรียน (ข้อ ๒๑ - ๒๔) ปรากฏว่า ความคิดเห็นระหว่างครูประจำชั้น นักเรียนที่ออกกลางคันและผู้ปกครองไม่มีความแตกต่างกัน

๕. ปัญหาและความคิดเห็นที่ได้จากคำตอบแบบสอบถาม แบบปลายเปิดและจากการบันทึกเพิ่มเติมที่ได้มาจากการสัมภาษณ์

๕.๑ จากครูประจำชั้นที่ตอบแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ ลักษณะของปัญหาและข้อคิดเห็นที่ได้จากครูประจำชั้น สรุปสาระสำคัญได้ว่า สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญที่ครูประจำชั้นเห็นว่าทำให้นักเรียนขาดเรียนและออกจากโรงเรียนกลางคัน คือ ปัญหาจากการขาดความเอาใจใส่ของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งมีเหตุผลเนื่องมาจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองยากจน

ท่องอยู่อยู่กับเรื่องประกอบอาชีพ ไม่มีเวลาที่จะมาสนใจในการเรียนของเด็ก บางคนไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา จึงไม่สนับสนุนให้ลูกเรียน ท่องการให้ช่วยประกอบอาชีพ นอกจากนั้น มีเด็กในแหล่งเสื่อมโทรมเป็นจำนวนมากอาศัยอยู่กับคนอนาถมีบิดาหรือมารดา ทั้งนี้ เนื่องมาจากปัญหาการแตกแยกของครอบครัว มีครูหลายคนเชื่อว่าผู้ปกครองรู้เห็นเป็นใจ หรือยินยอมให้นักเรียนขาดเรียนหรือออกจากโรงเรียนกลางคัน การโยกย้ายตามครอบครัวเพื่อติดตามบิดามารดาไปทำงานในที่ต่าง ๆ การทำงานของบิดามารดาเป็นสาเหตุหนึ่งของการขาดเรียนและออกกลางคัน นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมมีส่วนทำให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมโดยที่ผู้ปกครองไม่ทราบ การติดตามของครูทำได้ยากเนื่องจากบ้านของนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมอยู่กันอย่างสลับซับซ้อน ขาดต่อการค้นหา ในด้านการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาชาดกาตเอาจริงต่อผู้ที่กระทำผิด บิดามารดาของเด็กนักเรียนขาดความเกรงกลัว และมีเป็นจำนวนมากที่ไม่ทราบว่าการที่นักเรียนออกจากโรงเรียนไปก่อนครบเกณฑ์บังคับที่กำหนดไว้เป็นการผิดกฎหมาย

อภิปรายผล

ผลของการวิจัยที่ค้นพบในครั้งนี้ มีสิ่งที่ควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียนที่ขาดเรียนและออกกลางคัน

การวิจัยในครั้งนี้พบว่าความคิดเห็นที่ได้จากครูประจำชั้น กับความคิดเห็นที่ได้จากนักเรียนที่ขาดเรียน นักเรียนที่ออกกลางคัน และผู้ปกครองของนักเรียนทั้ง ๒ กลุ่ม มีสิ่งที่ตรงกันและไม่ตรงกัน ซึ่งสามารถสรุปรวมได้ดังนี้ คือ

ในส่วนที่ตรงกัน ได้แก่ ความคิดเห็นในเรื่องที่อยู่อาศัย ลำดับที่ในการเป็นบุตรจำนวนพี่น้อง และอาชีพของบิดามารดา ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรทุกกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า นักเรียนที่ขาดเรียนและออกกลางคันส่วนมากอาศัยอยู่ใกล้กับโรงเรียน ไม่ได้เป็นบุตรคนแรกหรือคนสุดท้ายซึ่งส่วนมากจะเป็นบุตรคนกลาง ๆ มีจำนวนพี่น้อง ๔ - ๕ คน บิดามารดาของนักเรียนที่ขาดเรียน และบิดาของนักเรียนที่ออกกลางคันส่วนมากเป็น

กรรมกร แคมราคาของนักเรียนที่ออกกลางคันส่วนมากทำงานบ้านหรือไม่มีงานทำ

ในส่วนที่ไม่ตรงกัน ไคเกะ เรื่องที่เกี่ยวกับสภาพของครอบครัว ซึ่งครูประจำชั้นเห็นว่ามิคาอิมารคาของนักเรียนที่ขาดเรียน และนักเรียนที่ออกกลางคันส่วนมากแยกกันอยู่ และเห็นว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้ ส่วนมากอาศัยอยู่กับคนอื่นที่ไม่ใช่บิดาหรือมารคา แต่ขอเท็จจริงที่ไคจากการสัมภาษณ์พบว่า บิคามารคาของนักเรียนเหล่านี้ส่วนมากอาศัยอยู่ด้วยกัน และนักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้ อาศัยอยู่กับบิดาและมารคาเป็นส่วนมาก การที่ครูประจำชั้นมีความคิดเห็นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงนั้น อาจจะเนื่องจากครูประจำชั้นเห็นว่า ครอบครัวส่วนใหญ่ในแหล่งเสื่อมโทรมเป็นครอบครัวที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาเรื่องครอบครัวมีสภาพบ้านแตก ดังนั้น จึงเห็นว่านักเรียนที่ขาดเรียนและออกกลางคันเป็นผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีสภาพบ้านแตก ซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริงที่ไคจากการสัมภาษณ์ เพราะมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีลักษณะเช่นนั้น

ศาสตราจารย์

ผลของงานวิจัยในตอนนี้อยู่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวนพิศ นวลพริ้ง^๑ ที่พบว่า ครอบครัวในแหล่งเสื่อมโทรมจะมีสมาชิก ๒ - ๓ คน เมื่อรวบรวมทั้งบิคามารคาเข้าด้วยกัน และผลจากการสำรวจของคณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^๒ ที่พบว่า ครอบครัวในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตยเป็นครอบครัวที่มีขนาดใหญ่กว่าครอบครัวโดยทั่วไป คือ โดยเฉลี่ยแล้วจะมีสมาชิก ๖.๕ คน ต่อครอบครัว สำหรับลำดับที่ในการเป็นบุตร พบว่านักเรียนเหล่านี้ส่วนมากเป็นบุตรคนกลาง ๆ ไม่ใช่คนแรกหรือคนสุดท้ายของนั้น สอดคล้องกับผล

^๑ชวนพิศ นวลพริ้ง, "ลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของแหล่งเสื่อมโทรมกับการวางแผนพัฒนา", หน้า ๒๕๕.

^๒มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ "การสำรวจวิจัยทางสังคมสงเคราะห์...", หน้า ๒๓.

การวิจัยของ จงุญ วิรุฬรัตน์^๑ ที่พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาที่ออกกลางคันมีเพียงร้อยละ ๑๕.๙๓ และ ๑๘.๘๘ เท่านั้น ที่เป็นบุตรคนแรกและคนสุดท้ายของตามลำดับ ส่วนมากซึ่งคิดเป็น ร้อยละ ๖๕.๖๕ เป็นบุตรคนกลาง สำหรับอาชีพของบิดามารดาที่พบว่า ส่วนมากเป็นกรรมกร นั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่พบว่า อาชีพหลักของประชาชนในแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตยส่วนมากเป็นกรรมกร และงานที่หัวหน้าครอบครัวทำอยู่มากที่สุดคืองานก่อสร้าง มีอยู่เป็นจำนวนมากที่รับราชการและผู้ที่รับราชการก็เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อย^๒ จากผลการสำรวจเกี่ยวกับการออกกลางคันของสภาวิจัยทางการศึกษาของประเทศอินเดียในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๖๓ - ๑๙๖๔ โดยใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ผู้ที่ออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษา ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่งพบว่า เด็กที่ออกกลางคันมาจากสังคมพิการ บิดามารดาประกอบอาชีพรับจ้าง การเกษตร ทัศนกรรม และมีการศึกษาคำ^๓ และผลการวิจัยของ วอลฟอร์ด (Wolford) ที่พบว่า นักเรียนที่ออกกลางคันมาจากผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพที่ใช้วิชาชีพน้อย ได้รับการศึกษาคำและรายได้ น้อย^๔ การที่นักเรียนที่ขาดเรียนและออกกลางคันมีผู้ปกครองประกอบอาชีพกรรมกรเป็นส่วนมาก เป็นเหตุให้ความมั่นคงในการประกอบอาชีพไม่แน่นอน มีรายได้ต่ำและไม่คงที่ ซึ่งเป็นผลทำให้สภาพการครองชีพต่ำกว่ามาตรฐานอันควร ทำให้ได้รับการศึกษาคำ และเป็นผลต่อการศึกษา

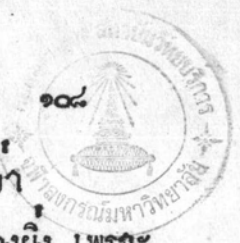
^๑ จงุญ วิรุฬรัตน์ "สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษา",

หน้า ๗๑.

^๒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์, "การสำรวจวิจัยทางสังคม เศรษฐกิจ...", หน้า ๓๑๐.

^๓ National Council of Education Research and Training
Department of Education Administration, Wastage and Stagnation in
Primary and Middle in India. (New Delhi, 1966), pp. 66 - 67.

^๔ Melvin Earl Wolford, "Dropout Problem," Dissertation
Abstract 25 (August 1965), p. 2561 - 2562.

เล่าเรียนของบุตร และการพัฒนาประเทศ ดังที่ ไพบูลย์ ช่างเรียน^๑ ไค้กล่าวไว้ว่า
 ลักษณะเช่นนี้มีผลกระทบกระเทือนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยิ่ง เพราะ
 เมื่อประชาชนมีรายได้ต่ำ มีผลทำให้การศึกษาต่ำ เมื่อมีการศึกษาต่ำแล้ว การรักษาสุขภาพ
 อนามัยก็พลอยต่ำไปด้วย คือ จะมีโรคร้ายไข้เจ็บอยู่เสมอ เมื่อเป็นเช่นนี้ การทำมาหากินก็
 ท้าไค้ยาก ซึ่งในทางพัฒนาเศรษฐกิจเรียกว่า วัฏจักรแห่งความชั่วร้าย (vicious
 circle) ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาของประเทศเป็นอันมาก

๒. ความคิดเห็นของครูประจำชั้นที่มีต่อสาเหตุการขาดเรียนและการออกกลางคัน

การวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูประจำชั้นเห็นว่า นักเรียนที่ขาดเรียนและออกไปจาก
 โรงเรียนกลางคันนั้น มีสาเหตุไม่แตกต่างกันจากการจัดอันดับตั้งแต่ ๑ - ๑๐ พบว่า มีสาเหตุ
 ที่ตรงกันถึง ๕ ข้อ แยกต่างกันไปบ้างในเรื่องการเรียงลำดับเท่านั้น และเมื่อพิจารณาจากคา
 ณะแนมเฉลี่ยพบว่า คาณะแนมเฉลี่ยของครูสูงกว่าของนักเรียนและบุป้ปกครอง ๕:๖ เหตุสำคัญ
 ที่สุดที่ครูประจำชั้นเห็นว่า ทำให้เด็กเรียนขาดเรียน และออกกลางคัน คือ "บิดามารดาหรือ
 บุป้ปกครองของนักเรียนขาดการเอาใจใส่" ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของ ไพบูลย์
 ช่างเรียน^๒ ที่พบว่า เจาหน้าทางการศึกษาต่าง ๆ เห็นว่าบุป้ปกครองของนักเรียนสนใจที่จะ
 ให้เด็กเรียนหนังสือน้อย เวลาครูไปตามที่บ้านบุป้ปกครองก็จะเอาเด็กซ่อนไว้ ส่วนมากไม่
 เห็นความสำคัญของการศึกษา และตรงกับความคิดเห็นของ วัชรชัย ทัศนีสุข^๓ ที่กล่าวว่า เด็ก
 ในแหล่งเสื่อมโทรมมีจำนวนไม่น้อยที่ไม่เคยเรียนหนังสือหรือเรียนบ้าง แตะกองออกจาก

^๑ไพบูลย์ ช่างเรียน, "การให้การศึกษาแก่เด็กในย่านแหล่งเสื่อมโทรมคลองจตุร...

หน้า ๒๕๒.

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๖.

^๓วัชรชัย ทัศนีสุข, "ชี้เด็กสลัมไร้การศึกษา...", หน้า ๗.

โรงเรียนกลางคืนเนื่องจากความไม่สนใจของผู้ปกครองที่จะให้เรียน และจากผลการศึกษาวิจัยของ
 ประพนธ์ พึ่งภา^๑ เรื่องปัญหาการเรียนของเด็กครบเกณฑ์ในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งพบเห็นเกี่ยว
 กันว่า ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนของเด็กในค่านผู้ปกครองก็คือ ผู้ปกครองไม่มีเวลา
 ให้ความสนใจกับการเรียนของลูก เพราะต้องยุ่งอยู่กับการทำมาหาเลี้ยงชีพ และการที่พบว่า
 ครูมีความคิดเห็นต่อสาเหตุการเรียนและการออกกลางคืน ไม่แตกต่างกันนั้นสอดคล้องกับผล
 วิจัยของซัลลิแวน^๒ (Sullivan) ที่ได้ศึกษาถึงการออกกลางคืนของนักเรียนเชื้อชาติ
 นิโกรในโรงเรียนเตรียมอุดมแห่งหนึ่งของรัฐจอร์เจียที่พบว่า นักเรียนที่ออกกลางคืนนั้นเป็นผู้
 ที่ขาดเรียนมากถึงร้อยละ ๘๓.๕๐

๓. ความคิดเห็นของนักเรียนที่ขาดเรียนและผู้ปกครองต่อสาเหตุการขาดเรียน

การวิจัยครั้งนี้พบว่า สาเหตุสำคัญที่นักเรียนและผู้ปกครองเห็นว่าทำให้นักเรียน
 ขาดเรียนก็คือ นักเรียนต้องช่วยครอบครัวหารายได้ และรองลงมาคือการที่นักเรียนมี
 ผลการเรียนไม่ดี ซึ่งทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการมาโรงเรียนในที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ย
 แต่ละข้อมีค่าต่ำกว่าของครู แต่ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงกว่า ซึ่งแสดงว่าสาเหตุการ
 ขาดเรียนของนักเรียนแต่ละคนนั้นแตกต่างกันออกไป เมื่อนำความคิดเห็นของครู นักเรียน
 และผู้ปกครองมาเปรียบเทียบกันพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐
 ในค่านสภาพครอบครัว สภาพส่วนตัว และสภาพทุกด้านรวมกัน ส่วนในค่านสภาพทางโรงเรียน
 นั้นไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนกับผู้ปกครองนั้นไม่มีความแตกต่างกัน
 ผลจากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการสำรวจทัศนคติของผู้ปกครองที่ ไพบูลย์ ช่างเรียน^๓

ประพนธ์ พึ่งภา "ปัญหาทางการเรียนของเด็กครบเกณฑ์ในจังหวัดขอนแก่น" ใน
ผลงานวิจัยทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี,
 ๒๕๒๒, หน้า ๗๒.

^๒ Floy Water Sullivan, "A Study of the Holding Power of two Selected Negro High School of Atlanta," p. 2505.

^๓ ไพบูลย์ ช่างเรียน, "การให้การศึกษแก่เด็กในย่านแหล่งเสื่อมโทรม..." หน้า ๓๐๗.

ได้สำรวจไว้ ซึ่งพบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นตรงข้ามกับเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา โดยที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ และเอาใจใส่ต่อการศึกษามาก หัวหน้าครอบครัว มีความกระตือรือร้น และพยายามชวนชวรายให้เด็กในความปกครองของตนได้เข้าโรงเรียน ซึ่งจากการสำรวจได้พบว่า มีครอบครัวที่ส่งบุตรของตนไปเรียนนอกเขตสลัมคลองเตย ประมาณ ๑๕๕๐ คน ผลการวิจัยของชวพิศ นวลพริ้ง^๑ ก็พบว่า การขาดเรียนของนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมก็มีสาเหตุเนื่องมาจากการขาดแคลนทุนทรัพย์ในการใช้จ่าย หรือเนื่องมาจากภรรยาเจ็บป่วย จึงทำให้ต้องหยุดไป ซึ่งเป็นผลทำให้เรียนช้าและสอบตก และจากการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ก็พบเช่นเดียวกันว่า สาเหตุของการขาดเรียนของนักเรียนนั้น ไม่ใช่อยู่ที่ผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ แต่มีสาเหตุมาจากการเจ็บป่วย การเคลื่อนย้ายตามผู้ปกครอง ความจำเป็นที่ต้องใช้แรงงานจากเด็ก การขาดแคลนเสื้อผ้า การปฏิบัติของครูที่ตึงเครียดและสืบเนื่องมาจากนักเรียนเป็นผู้ที่สอบตกมาก่อน^๒

๔. ความคิดเห็นของนักเรียนที่ออกกลางคัน และผู้ปกครองต่อสาเหตุการออกกลางคัน

การวิจัยในครั้งนี้พบว่า สาเหตุสำคัญที่นักเรียนและผู้ปกครองเห็นว่าทำให้นักเรียนต้องออกไปจากโรงเรียนกลางคัน คือ การที่ครูประจำชั้นและโรงเรียนไม่ได้ติดตามเมื่อนักเรียนขาดเรียน ซึ่งไม่ตรงกับความคิดเห็นของครูที่เห็นว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนออกกลางคัน คือ บิดามารดาหรือผู้ปกครองนักเรียนขาดการเอาใจใส่ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของครูประจำชั้น นักเรียนที่ออกกลางคันและผู้ปกครองที่มีต่อสาเหตุการออกกลางคันด้านสภาพครอบครัว ด้านสภาพส่วนตัว และสภาพทุกด้านรวมกัน ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ มีเพียงสาเหตุที่มาจากสภาพทาง

^๑ชวพิศ นวลพริ้ง, ลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของแหล่งเสื่อมโทรมกับการวางแผนพัฒนา", หน้า ๒๕๕.

^๒คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, การวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา, หน้า ๘๖

โรงเรียนเท่านั้นที่ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนที่ออกกลางคันและ
ผู้ปกครองเมื่อเปรียบเทียบกันแล้วพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน ผลของการวิจัย
ที่พบในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าความคิดเห็นของครูประจำชั้นกับความคิดเห็นของนักเรียนที่ออก
กลางคันและผู้ปกครองไม่ตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจของไพฑูริย์ ช่างเรียน^๑ ที่
พบว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนตรงกันข้ามกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา
และนอกจากนั้นยังพบควยว่าเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ซึ่งได้แก่เจ้าหน้าที่จากงานศึกษาธิการ เขต
อาจารย์ใหญ่และครู ไม่เคยไปเยี่ยมเยียนเยวชนหรือผู้ปกครองในแหล่งเสื่อมโทรมเลย

เมื่อพิจารณาจากการเรียงลำดับความสำคัญของสาเหตุการออกกลางคันตาม
ความคิดเห็นของนักเรียนที่ออกกลางคันกับผู้ปกครองอันดับ ๑ - ๓ นั้น จะเห็นว่าตรงกัน
เพียงแต่อันดับ ๒ และ ๓ เท่านั้นที่สลับกัน คือสาเหตุอันดับ ๑ มาจาก "ครูประจำชั้นและ
โรงเรียนไม่ไ้ก้ติดตามเมื่อนักเรียนขาดเรียน" อันดับ ๒ ผู้ปกครองเห็นว่าเนื่องจาก
"นักเรียนต้องช่วยครอบครัวหารายได้" ซึ่งข้อนี้ของนักเรียนที่ออกกลางคันเป็นอันดับ ๓ และ
อันดับ ๓ ผู้ปกครองเห็นว่าเนื่องจาก "นักเรียนเรียนไม่เก่ง มีผลการเรียนไม่ไ้" ซึ่ง
ข้อนี้ของนักเรียนที่ออกกลางคันเป็นอันดับ ๒

ความคิดเห็นของนักเรียนที่ออกกลางคันและผู้ปกครองที่พบในครั้งนี้สอดคล้องกับ
ผลการวิจัยของกรมสามัญศึกษา ที่พบว่า เด็กที่ออกกลางคันมีสาเหตุเนื่องจากต้องช่วย
ผู้ปกครองหรือบิดามารดาประกอบอาชีพจำนวนมากที่สุด^๒

^๑ไพฑูริย์ ช่างเรียน, "การให้การศึกษาแก่เด็กในย่านแหล่งเสื่อมโทรมคลองเตย",
หน้า ๓๐๗.

^๒สามัญศึกษา, กรม, การศึกษาเฉพาะกรณี : สาเหตุการออกกลางคัน...,
หน้า ๓๑.

๕. ความคิดเห็นที่ได้จากคำถามแบบปลายเปิด ของแบบสอบถามและจากการ
บันทึกเพิ่มเติมในแบบสัมภาษณ์

ครูประจำชั้นส่วนมากยังคงเห็นว่าสาเหตุสำคัญของการขาดเรียนและการ
ออกกลางคันของนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมเนื่องมาจากความยากจนของครอบครัวเป็นสำคัญ
แต่สิ่งที่เข้าใจไม่ตรงกับผู้ปกครองในบางเรื่อง คือ ครูประจำชั้นเห็นว่าผู้ปกครองขาดการ
เอาใจใส่ ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ภูเห็นเป็นใจกับการขาดเรียนและออกกลางคัน
และไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา ซึ่งจากข้อเท็จจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนั้นพบว่า
ผู้ปกครองส่วนมากให้ความสนใจในการเรียนของบุตร แต่มีความจำเป็นในเรื่องการหาเลี้ยงชีพ
และไม่มีเวลาเพียงพอที่จะคอยเอาใจใส่และสอดส่องดูแลนักเรียนที่อยู่ในความปกครองได้
เท่าที่ควร ผู้ปกครองทุกคนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษา ยินดีที่จะให้ความ
ร่วมมือกับครูและทางโรงเรียน สำหรับนักเรียนที่ขาดเรียนและออกกลางคันนั้นมีเพียงส่วนน้อย
ที่มีสาเหตุเนื่องมาจากความเกเร หลายคนอยากจะกลับเข้ามาเรียนอีก หรืออยากจะมา
โรงเรียนทุกวัน แต่ความไม่พร้อมของครอบครัวจึงไม่สามารถจะทำเช่นนั้นได้ บางคนเมื่อ
ขาดเรียนมาก ๆ ทำให้เกิดปัญหา เช่น เรียนไม่ทันเพื่อน กลัวครูลงโทษ ผลสุดท้ายจึงทำให้
ไม่กล้าไปโรงเรียน การที่ครูกับผู้ปกครองมีความคิดเห็นไม่ตรงกันในบางเรื่องนั้น อาจมี
สาเหตุเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างครู หรือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังไม่ดีพอ ทั้งนี้
เนื่องจากสภาพของชุมชนในเมืองหลวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแหล่งเสื่อมโทรม ประชาชน
อาศัยอยู่อย่างแออัด ต้องใช้เวลาส่วนมากอยู่กับการประกอบอาชีพ โอกาสที่จะได้พบกันจึง
ทำได้ยาก

ข้อเสนอแนะ

ปัญหาเกี่ยวกับการขาดเรียนและการออกกลางคันของนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรม เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในด้านเศรษฐกิจอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเป็นปัญหาที่จับใจว่าหนักที่สุดในยุคปัจจุบัน รองลงมาคือปัญหาทางด้านสังคมและสภาพแวดล้อม การแก้ปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ไขอย่างจริงจัง ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่คนพบจากการวิจัยในครั้งนี้อาจเป็นหลักการในการเสนอแนะเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ดังต่อไปนี้

๑. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกระทรวงจะได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวในแหล่งเสื่อมโทรมให้อยู่ในสภาพที่ไม่เดือดร้อน เพราะจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าสาเหตุสำคัญยิ่งที่ทำให้นักเรียนขาดเรียนมากและออกไปจากโรงเรียนกลางคันนั้น เนื่องจากปัญหาด้านเศรษฐกิจของครอบครัวที่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย จึงจำเป็นต้องใช้แรงงานจากเด็กทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม เช่น ต้องให้ขาดเรียนเพื่อให้ครอบครัวหารายได้ ให้ช่วยเหลือเลี้ยงน่อง เป็นต้น การแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจนั้น ควรเริ่มตั้งแต่การป้องกันไม่ให้ประชาชนจากชนบทอพยพเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ โดยการสร้างงานในชนบท ส่งเสริมและสนับสนุนในการประกอบอาชีพของประชาชนในชนบทอยู่ในสภาพที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่เดือดร้อน เพราะผู้ที่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมส่วนมากอพยพมาจากต่างจังหวัด เพื่อที่จะมาหางานทำแทบทั้งสิ้นและเนื่องจากความยากจนจึงจำเป็นต้องเข้ามาอาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม ดังนั้นถ้าทุกฝ่ายได้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาคความยากจนให้หมดไป ปัญหาของแหล่งเสื่อมโทรมและปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องย่อมจะหมดคามไปด้วย ความจำเป็นที่ผู้ปกครองจะต้องใช้แรงงานจากเด็กโดยให้เด็กขาดเรียนหรือออกจากโรงเรียนกลางคันยอมหมดไป และจะทำให้มีเวลาเอาใจใส่ดูแลให้เด็กที่อยู่ในความปกครองไปโรงเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ

๒. โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรมควรจะได้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มาก ทั้งนี้ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่การศึกษาและโรงเรียนไม่เคยเยี่ยมเยียนหรือติดตามนักเรียนที่ขาดเรียน จากคำทอมของนักเรียนที่ขาดเรียน นักเรียนที่ออกกลางคันและผู้ปกครองมีความเห็นว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้ขาดเรียนและออกกลางคัน คือ การที่ครู

ประจำชั้นและทางโรงเรียนไม่เคยติดตามเมื่อนักเรียนขาดเรียน ส่วนครูประจำชั้นก็กล่าววา
เนื่องจากไม่สามารถจะตามหาบ้านของนักเรียนได้ เพราะในแหล่งเสื่อมโทรมนั้นบ้านเรือน
ตั้งกันอยู่อย่างสลับซับซ้อน และอาจจะไม่ปลอดภัยสำหรับผู้แปลกหน้าที่เข้าไปในแหล่งเสื่อมโทรม
ดังนั้น การแก้ไขปัญหานี้จึงจำเป็นต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย นั่นคือทางโรงเรียนควรจะ
ได้ขอความร่วมมือจากคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือประชาชนใน
ท้องถิ่นนั้น บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจและรู้แหล่งที่ตั้งของครอบครัวในแหล่งเสื่อมโทรม
อาจจะให้ช่วยเหลือโดยเป็นผู้นำทางหรือให้ช่วยติดตามให้โดยตรง สำหรับโรงเรียนนั้นควรจะ
ได้จัดกิจกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนให้มาก ๆ เช่น การประชุมผู้ปกครอง การเข้า
ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เกิดความคุ้นเคยต่อประชาชนและผู้ปกครอง
ของนักเรียนซึ่งจะทำให้การติดต่อและติดตามสะดวกและได้รับความร่วมมือด้วยดี

๓. การปฏิบัติและรักษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา จากผลการวิจัย
ในครั้งนีพบว่าผู้ปกครองส่วนมากไม่ทราบว่าการที่ให้นักเรียนขาดเรียนบ่อยครั้งหรือให้ออกไป
จากโรงเรียนโดยที่ยังไม่จบชั้นประถมศึกษา ๒ หรืออายุยังไม่ครบ ๑๕ ปีบริบูรณ์ เป็นการผิด
กฎหมาย เพราะว่าฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประถมศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากไม่เคยเห็นผู้ใด
ที่ได้รับโทษอันเนื่องมาจากกรณีนี้ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของทุกฝ่ายจะต้องชี้แจงให้ผู้ปกครอง
ของนักเรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง และถ้าผู้ใดฝ่าฝืนก็จะต้องติดตามหรือลงโทษตามที่กฎหมาย
ระบุไว้

๔. ควรจัดสวัสดิการให้ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมอย่างเพียงพอ
สิ่งใดที่ทางราชการหรือเอกชนนำมาแจกให้ฟรี ควรจะคำนึงถึงจำนวนของสิ่งทีนำมาแจกโดย
จะต้องจัดให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน การที่ให้ทางโรงเรียนคัดเลือกนักเรียนที่ยากจน
จากโรงเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมนั้นเป็นการยาก ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนเกือบทั้งหมดมาจาก
ครอบครัวที่ยากจนอยู่แล้ว การแจกเสื้อผ้า อุปกรณ์การเรียน และอาหารกลางวันฟรีแก่นักเรียน
ในแหล่งเสื่อมโทรมครบถ้วนทุกคนจะสามารถช่วยลดจำนวนนักเรียนที่ขาดเรียนและออก
กลางคันลงได้ ทั้งนี้เพราะว่าสาเหตุสำคัญของการขาดเรียนและออกกลางคันนั้น เนื่องมาจาก

ความยากจน การช่วยเหลือในค่านิสิตการจึงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยได้

๕. โรงเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมควรจะได้สร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้น่าอยู่น่าเรียน มีสิ่งดึงดูดใจให้นักเรียนรัก และอยากมาโรงเรียนทุกวัน โดยจัดให้มีสนามเด็กเล่น สนามและอุปกรณ์กีฬาอย่างพร้อมเพรียง จากการสัมภาษณ์พบว่า มีนักเรียนที่ขาดเรียนและออกกลางคัน บางคนชอบหนีไปเที่ยวตามที่มีของเล่นหรือสิ่งดึงดูดใจในที่ต่าง ๆ เช่น สวนลุมพินี ศูนย์การค้า โรงภาพยนตร์ เป็นต้น ดังนั้นการจัดให้มีสิ่งดึงดูดใจและการสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้นในโรงเรียน เชื่อว่าจะ เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาการเรียนและการออกกลางคันได้

๖. บุคลากรที่ปฏิบัติภารกิจในโรงเรียนในแหล่งเสื่อมโทรม ควรจะได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นพิเศษ ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากงานศึกษา อาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ และครูจากโรงเรียนต่าง ๆ ไม่เคยไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองของนักเรียน ดังนั้นการพิจารณาจะตองเอาผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีอุดมการณ์ในการทำงาน มีความเสียสละและยินดีที่จะปฏิบัติงานในแหล่งเสื่อมโทรม นอกจากนั้นจะตองมีมาตรการในการควบคุมและติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเหล่านี้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในแหล่งเสื่อมโทรม ควรจะได้จัดสวัสดิการในค่านที่อยู่อาศัย โดยให้ครูมีสิทธิเช่าอยู่อาศัยในอาคารแฟลตที่ทางราชการจัดสร้างขึ้น ทั้งนี้เพราะมีครูเป็นจำนวนมากที่อาศัยอยู่ทางไกลหรือเค็กรอน เรืองที่อยู่อาศัย ถ้าครูได้พักอยู่ใกล้กับโรงเรียนหรือพักอยู่ในแหล่งที่นักเรียนอาศัยอยู่ จะทำให้ได้อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนและครอบครัว ซึ่งจะช่วยให้มีความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ ได้ดีและถูกต้องขึ้น

๗. หลักสูตรที่ใช้สำหรับนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมควรจะได้พิจารณาปรับปรุงหรือจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใช้เฉพาะสำหรับนักเรียนในท้องถิ่น โดยตองคำนึงถึงสิ่งที่จำเป็นที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงของเขาได้ เช่น การช่วยครอบครัวหารายได้ควยวิธีการต่าง ๆ การปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้ถูกสุขลักษณะ เมื่อผู้เรียนจบไปแล้วควรให้สามารถปรับปรุงตัวเองและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น วิชาใดที่มีความจำเป็นน้อยกว่าหรือวิชาใดที่นักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมเรียนอ่อน จนกลายเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้นักเรียนขาดเรียนและออกกลางคัน ซึ่งจากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การที่นักเรียนอ่านหนังสือไม่คอยออกและ/หรือทำเลขไม่คอยได้ เป็นสาเหตุ

อย่างหนึ่งของการขาดเรียนและการออกกลางคัน ดังนั้นหลักสูตรจึงไม่ควรเน้นถึงเนื้อหาของวิชาเหล่านี้มากเกินไป เช่นเดียวกับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนที่มีสภาพแตกต่างไปจากนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรม ควรคำนึงถึงวิชาที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการพัฒนาแหล่งเสื่อมโทรม

๘. ในด้านการเรียนการสอนควรจะได้มีการปรับปรุงหรือจัดสภาพให้เหมาะสมกับนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมโดยจัดโรงเรียนให้มีสภาพที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ได้ตลอดเวลา โรงเรียนควรจะเป็นแหล่งวิทยากรที่ให้บริการแก่ชุมชนในคันต่าง ๆ ควรจัดให้มีห้องสมุดที่มีลักษณะเป็นห้องสมุดของชุมชนนั้น จัดให้มีครูที่คอยแนะนำและให้คำปรึกษา มีชุดการเรียนที่ผู้เรียนสามารถจะเข้าไปศึกษาเรื่องที่น่าสนใจด้วยตนเองได้โดยไม่จำกัดเวลา ครูควรจะได้ปรับปรุงวิธีสอนให้มีประสิทธิภาพ มีอุปกรณ์การสอนที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจโดยง่ายและรวดเร็ว โดยเฉพาะในวิชาทักษะ การอ่าน และการคำนวณ ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมเป็นจำนวนมากต้องช่วยเหลือครอบครัวในคันต่าง ๆ ทำให้มีเวลาเข้าโรงเรียนอย่างจำกัด และกังวลว่าข้างต้นการวิจัยครั้งนี้พบว่า การที่นักเรียนอ่านหนังสือไม่ค่อยออกและ/หรือทำเลขไม่ค่อยได้ เป็นสาเหตุอย่างหนึ่งของการขาดเรียนและการออกกลางคัน

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้จะทำการวิจัยต่อไป

๑. ควรจะได้มีการวิจัยถึงขวัญและกำลังใจ หรือทัศนคติของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม โดยเปรียบเทียบกับบุคลากรครูที่อยู่ในแหล่งอื่นดูว่าแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูส่วนมากมีความคิดเห็นต่อสาเหตุการขาดเรียนและการออกกลางคันแตกต่างไปจากแบบครอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความใกล้ชิดระหว่างครูกับครอบครัวของนักเรียนอาจจะขาดขวัญและกำลังใจ หรืออาจจะไม่มีทัศนคติที่ดีต่อแหล่งเสื่อมโทรม จึงทำให้ขาดความเข้าใจปัญหาที่แท้จริง

๒. ควรจะได้ทำการวิจัยเพื่อสำรวจทัศนคติของแบบครองนักเรียนที่มีต่อบุคลากรครู หรือสำรวจถึงคุณลักษณะของบุคลากรครูที่พึงประสงค์จากความคิดเห็นของแบบครองนักเรียน เพราะจากการวิจัยในครั้งนี้พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างแบบครองนักเรียนกับครูมีน้อยมาก ดังนั้นจึงน่าจะได้อรรถวจถึงความต้องการของแบบครองดูว่าต้องการครูที่มีคุณลักษณะแบบใด

๓. ควรจะให้มีการวิจัยเพื่อติดตามผลนักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรตามที่พระราชบัญญัติ
ประถมศึกษาบังคับ กับนักเรียนที่ออกไปกลางคันว่ามีอาชีพและการดำเนินชีวิตเหมือนหรือแตกต่าง
กันอย่างไร ซึ่งถ้าผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรสามารถประกอบกิจการงาน
ที่มีรายได้สูงกว่านักเรียนที่ออกไปกลางคัน จะเป็นเครื่องชี้แนะให้ทุกฝ่ายได้มาสนใจและร่วมกัน
แก้ไขปัญหาคาราคาเร้นและออกกลางคันต่อไป

๔. การศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนในแหล่งเสื่อมโทรมควรจะได้คำนึงถึงตัวแปรในเรื่อง
ชั้นเรียน อายุและเพศของนักเรียนเหล่านั้นด้วย ทั้งนี้เพราะว่าตัวแปรเหล่านี้อาจจะชี้ให้เห็นถึงข้อ
แตกต่างบางประการได้ เช่น นักเรียนในระดับประถมต้นอาจจะมีสาเหตุของการขาดเรียนต่างไป
จากนักเรียนชั้นประถมปลาย นักเรียนหญิงอาจจะต้องขาดเรียนเพื่อช่วยเหลือเลี้ยงนอมมากกว่านักเรียนชาย
เป็นต้น ถ้ามีการเปรียบเทียบตัวแปรเหล่านี้จะช่วยชี้ให้เห็นสภาพของปัญหาในคานต่าง ๆ ได้ชัดเจน
และถูกต้องยิ่งขึ้น การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่คำนึงถึงชั้นเรียน อาจจะทำให้สัดส่วนของนักเรียน
แต่ละชั้นไม่เป็นไปตามหลักการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ดีได้